

ریسک از آنجایی ناشی می شود که ندانید در حال انجام چه کاری هستید وارن بافت

گزارش: مریم زارع خفزی

چیزی که بسیاری از تازه واردان بازار سرمایه در سال جاری آن را تجربه کردند.

افراد برای به دست آوردن این دانش می توانند به مراکز آموزشی، شرکت های سیدگرددان، صندوق های سرمایه گذاری و مشاوران سرمایه گذاری دارای مجوز و افراد معتمد که چندین سال تجربه حضور در بازار را دارند، مراجعه کنند و در کنار آن از حضور در کانال های تلگرامی یا خرید سیگنال خودداری کنند.

معاون حقوقی سازمان بورس و اوراق بهادار در مصاحبه ای که هفته قبل با پایگاه خبری بازار سرمایه ایران داشت گفت: برخی افراد به قصد کسب منفعت و تحصیل مال با تخلف از مقررات، مبادرت به اقداماتی می کنند که مصداق بارز تخلف، ناهنجاری و حتی جرم محسوب می شود، مانند سیگنال فروشی که نوعی مشاوره بدون مجوز و جرم است و قانون برای آن ضمانت اجرای کیفری در نظر گرفته است.

مشاورین بازار بورس باید مجوز از سازمان بورس داشته باشند

جعفر جمالی بیان کرد: عده ای هم اغوای قیمتی انجام می دهند که این نیز جرم است یا این که ظاهر گمراه کننده ای از معاملات ایجاد می کنند یا مبادرت به ارائه خدمات مالی و فعالیت هایی می کنند که تنها نهاد های مالی دارای مجوز از سازمان بورس، حق انجام آن را دارند.

معاون حقوقی سازمان بورس در مورد تعداد پرونده های مربوط به ناهنجاری های فضای مجازی که با آنها برخورد شده است، گفت: تاکنون ۹۷ پرونده در این رابطه در مراجع قانونی مطرح شده است، ۱۷۰ مورد به پلیس امنیت اقتصادی ارجاع شده، در مورد ۲۶ پایگاه اینترنتی که مرتکب تخلفات بورسی و بعضاً اعمال مجرمانه می شدند، از طریق دادستانی کل اقدامات لازم پیگیری شده است و ۷۶ مورد پرونده در دست مستندسازی است.

سیستم آزاد، راه حل بیرون رفتن از مشکلات

استاد اقتصاد دانشگاه شیراز با بیان این که ما باید برای اقتصاد کشور برنامه ریزی و هدف روشن داشته باشیم گفت: تا زمانی که مسئولان شرایطی فراهم نکنند که هر کسی می خواهد جنسی بفروشد، به راحتی این کار را در بازار انجام دهد یا به آسانی صادرات و واردات داشته و سیستم بانکی کشور هم در این راه در خدمت باشد، این ضرر و زیان ها همچنان در بازار بورس، ارز، تولید، مسکن و... خواهد بود و به کشور آسیب می زند.

وی در مورد وضعیت ارز در کشور نیز گفت: این دولت است که امروز ارزش دلار را پایین آورده و گرنه با این تورمی که در کشور داریم دلار باید حدود چهل یا پنجاه هزار تومان باشد.

این تحلیل گر اقتصادی ادامه داد: بانک مرکزی به صورت مصنوعی و با توزیع ارز قیمت آن را پایین نگه می دارد ولی واقعیت این است که ارزش ریال بسیار پایین آمده و این قیمتی که الان بانک مرکزی برای ارز اعلام می کند طبیعی نیست.

مرزبان اضافه کرد: علت طبیعی نبودن قیمت ارز، تورم موجود در کشور است و اگر روزی در ایران تورم متوقف شود آن وقت هم قیمت ارز هم متعادل می شود و آن آن ارزی که باید چهل هزار تومان باشد، بانک مرکزی آن را بیست و سه هزار تومان قیمت گذاری می کند و باید سؤال کرد که چرا این کار را می کنی؟ چون قیمت اجناس و کالاها مدام در حال بالا رفتن است و هیچ تولید کننده و فعال اقتصادی هم جنس خود را با دلار بیست و دو یا بیست و سه هزار تومان به مردم نمی فروشد.

باید این سؤال پرسیده شود در شرایط کنونی که ما داریم با کلی مشکل نفت را می فروشیم، چرا ارزی که قیمتش چهل یا پنجاه هزار تومان است بیست و دو هزار تومان قیمت گذاری می شود؟ اما چه کسانی در این بازار آشفته می توانند، این ارز ارزان را بخرند؟ من و شما پس انداز یا درآمدی نداریم که این ارز را بتوانیم بخریم، کسانی از این ارز، ارزان شده بهره می برند که می خواهند ارز را بخرند و پول را از مملکت خارج کنند یعنی آن ها در ایران ریال می دهند و ارز را می خرند و بعد آن را به خارج از کشور فرستاده و بعد مثلاً با آن ماشین خرید و دوباره آن را وارد کشور می کنند و می فروشند و در نهایت ارزشش هر دلار از پول آن ها تا قیمت پنجاه هزار تومان هم می رسد بنابراین با این وضعیت چه فایده ای دارد که تنها درآمدی که دولت دارد و می تواند با آن با کسری بودجه خود را جبران کند را بیاید و آن را با قیمت ارزان بفروشد؟

استاد اقتصاد دانشگاه شیراز در مورد راه حل های موجود برای کاهش مشکلات گفت: بازارها به هم پیوسته هستند و روی هم تأثیر می گذارند



بنابراین کسانی که می خواهند در بازار اقتصادی ایران سرمایه گذاری کنند، باید این کار را با دقت انجام دهند و با بررسی و تحلیل پیش روند و مشاور خوب داشته باشند. همچنین طمع نکنند که حالا اگر در بازاری نرخ سود بالاست، بدون هیچ برنامه ای به میدان بیایند و توصیه همیشگی من این است که اگر مردم در جایی دیدند که سود غیرمتعارفی وجود دارد، بفهمند که این یک دام است و نباید وارد دام شوند.

وی ادامه داد: در شرایط کنونی بورس نیز نمی توان نسخه کلی پیچید اما می توان به مردم بگویم که قرض نکنید و به اندازه درآمدتان خرج کنید، دولت هم باید به خودش بیاید دخل و خرجش را میزان کند تا کسری بودجه پیدا نکند زیرا تورم کشور ریشه در کسری بودجه دولت دارد همچنین سعی کند که روابط سیاسی بهتر با سایر کشورهای جهان برقرار کند.



که بخواهد سود سهام آن ها بالا برد، سود آن افزایش یابد؟

این تحلیل گر اقتصادی ادامه داد: این وضعیت، یک وضعیت دروغ و یک ناشی گری بود که مردم کردند و مدام این سهام را خریدند و فروختند و با این کار قیمت را بدون پایه و اساس بالا بردند و معلوم است که وقتی قیمت ها هم خیلی بالا رفت، بالاخره به زمین می خورد و حالا متأسفانه تعدادی از مردم در این وسط تنبیه شدند و سرمایه خود را از دست دادند.

این استاد اقتصاد دانشگاه شیراز افزود: من خیلی دولت را در این موضوع مقصر نمی دانم و بخشی از مشکلات هم به مردم برمی گردد هر چند دولت و سازمان های مرتبط با آن هم در این وضعیت به وجود آمده مقصر هستند.

وی ادامه داد: این اولین باری نیست که مردم در چنین وضعیتی قرار می گیرند بلکه بار سوم یا چهارمی است که زلزله اقتصادی در کشور آمده و سرمایه مردم را از بین برده است، اما در این تورم موجود، شاخص از دو میلیون واحد به یک میلیون واحد آمده، چون حجم پول بالاست فکر می کنیم میزان خسارت بیشتر است و گرنه ضرر، ضرر است و ضرر برای پولدار و فقیر یکی بوده و وحشتناک است. حالا اگر فقط در نظر بگیریم که سی و چهار درصد بازار بورس افت کرده باشد، ببینید چه بلایی به سر ملت آمده است.

تا زمانی که اقتصاد ایران باز نشود، تحریم ها برداشته نشود، ساختار سیاسی کشور درست نشود و رسانه آزاد نباشد که ضعف سیستم را در بازار بورس، ارز و زمین را مشخص و برای مردم بیان کند، کسانی که اطلاعات پشت پرده دارند برنده می شوند و کسانی هم که این اطلاعات را ندارند بازنده خواهند شد

به گفته وی عدم آشنایی مردم از بازار بورس، عدم صداقت دولت در برخورد با مردم، شفاف نبودن اطلاعات باعث شده که این ضرر و زیان برای مردم به وجود بیاید.

مرزبان تصریح کرد: تا زمانی که اقتصاد ایران باز نشود، تحریم ها برداشته نشود، ساختار سیاسی کشور درست نشود و رسانه آزاد نباشد که ضعف سیستم را در بازار بورس، ارز و زمین را مشخص و برای مردم بیان کند، کسانی که اطلاعات پشت پرده دارند برنده می شوند و کسانی هم که این اطلاعات را ندارند بازنده خواهند شد، خیلی از افراد قبل از این که بازار بورس به این وضع بیفتند، اطلاع دارند که مثلاً فردا بورس می خواهد به زمین بخورد یا یک هفته دیگر به زمین می خورد بنابراین این ها می روند و سهامشان را با قیمت بالا عرضه می کنند و ملت هم آن را می خرند و داستانی که الان در بورس داریم، پیش می آید.

بررسی بورس کشور نیز نشان می دهد که این ریزش هم چندان طبیعی نیست و باید فکری به حال آن کرد. سهامداران بورس دیگر از کاهش مداوم قیمت سهام، سود شرکت ها و ارزش بازار کلافه اند و می خواهند شرایط عوض شود، آن ها انتظار دارند همانطور که حقوقی های سهام در روزهای خوب بازار و پیک قیمت سهم، حجم چند صد میلیون سهام را به حقیقی ها می فروختند امروز هم با افزایش خرید خود، وضعیت را تغییر دهند، نه این که با خرید روزانه چند میلیونی در کف قیمت، فقط حجم مینا را پر کرده و نقشی در منفی شدن سهم داشته باشند، همچنین دولت که از مردم خواسته بود سرمایه های شان را وارد بازار بورس کنند، بیاید و در شرایط کنونی از بازار حمایت کند.

بر اساس گزارش پایگاه خبری بازار سرمایه ایران، حسن قالیباف اصل در جلسه شورای عالی بورس در ۲۱ آبان ماه جاری در مورد کمک به وضعیت بورس گفت: یکی از مصوبات، عدالت ترمیمی است که بر اساس آن مقرر شد از طریق ساز و کارهای جبرانی، برخی تخلفات جزئی، داخل بازار سرمایه رسیدگی و سایر موارد به قوه قضاییه ارجاع شود، به طور قطع با این تصمیم رسیدگی به تخلفات با سرعت بیشتری انجام می شود. مورد دوم نیز بحث افزایش سرمایه از محل سلب حق تقدم بود که در این دستورالعمل ساز و کار افزایش سرمایه از محل صرف سهام یا سلب حق تقدم به همراه موارد استثنا تبیین شده و شرکت ها می توانند بحث تأمین مالی و افزایش سرمایه در بازار سرمایه را با روش های مختلف دنبال کنند.

به گفته وی سپرده گذاری در صندوق تثبیت بازار سومین موضوعی بود که در این شورای برای بهبود وضعیت بازار بورس ایران در نظر گرفته شده است و باید دید چه میزان می تواند در بهبود شرایط کمک کند.

بدون دانش بورسی، معامله نکنید

بسیاری از فعالان و کارشناسان بیان می کنند که بدون دانش بورسی یا مشورت گرفتن از افراد خبره نباید در بازار دست به معامله زد در غیر این صورت اگر فرد سودی هم به دست آورد، بازار آن را خواهد گرفت

مرزبان در مورد حالت قمار (سفته بازی) سهام نیز گفت: این حالت زمانی پیش می آید که قیمت سهم فقط به این دلیل افزایش می یابد که افراد سهم را ارزان می خرند و گران تر می فروشند و این کار را به طور مرتب انجام می دهند و از این طریق قیمت سهم بالا و بالاتر می رود و بورس بازی شروع می شود و سود افزایش می یابد و این عامل بدبختی مملکت می شود.

این تحلیل گر اقتصادی گفت: در کشوری مثل ایران که تحریم است و اوضاع اقتصادی بدی دارد، افزایش سود سهام، ناشی از تورم است زیرا در کارخانجات ابداع و اختراع جدیدی نیست که شما بگویید که فلان شرکت به خاطر ارائه یک محصول جدید سود سهامش افزایش یافته است.

وی با اشاره به این که تورم سنگینی در جامعه وجود دارد، بیان کرد: افراد می گویند به جای این که سرمایه مان را به صورت اسکناس و پول نقدی نگه داریم که ارزش آن به مرور زمان به خاطر تورم از بین می رود، آن را به دارایی تبدیل کنیم و آن وقت بهترین دارایی، دارایی در بورس است.

به گزارش مرکز آمار ایران تورم نقطه به نقطه شاخص کل در فروردین ماه سال جاری ۱۹۸ درصد بوده است و این یعنی افراد برای خرید کالا و خدمات یکسان نسبت به فروردین ماه سال قبل ۱۹۸ بیشتر هزینه کرده اند و میزان این تورم هر ماه افزایش داشته و در نهایت در مهرماه امسال به ۴۱۴ درصد رسیده است.

این استاد اقتصاد دانشگاه شیراز با بیان این که مردم برای فرار از تورم میل به خرید کالا های سرمایه ای دارند گفت: افراد با خودشان می گویند که من سهام فلان کارخانه را می خرم تا اگر قیمت ارز بیشتر شود یا تورمی وجود داشته باشد، هم قیمت ماشین آلات، هم قیمت زمین و ساختمان آن بیشتر شود و سود بیشتری در این میان به من برسد و این طوری شد که

بورس بازی و خرید و فروش در بورس، قیمت ها را افزایش می دهد و بعضی وقت ها هم دولت می آید و از این فرصت استفاده می کند و برخی از دارایی های خود را به قیمت بالا می فروشد و شرایطی فراهم می کند که قیمت ها بالا رود تا از این راه بتواند دارایی های که می خواهد برای جبران کسری بودجه بفروشد، قیمت بیشتری پیدا کند

مردم به سمت بازار بورس هجوم بردند و خرید و فروش هر روز بیشتر شد.

وی اضافه کرد: بورس بازی و خرید و فروش در بورس، قیمت ها را افزایش می دهد و بعضی وقت ها هم دولت می آید و از این فرصت استفاده می کند و برخی از دارایی های خود را به قیمت بالا می فروشد و شرایطی فراهم می کند که قیمت ها بالا رود تا از این راه بتواند دارایی های که می خواهد برای جبران کسری بودجه بفروشد، قیمت بیشتری پیدا کند و این طوری می شود که مثلاً شاخص شما از یک میلیون و صد واحد به دو میلیون و صد واحد می رسد یعنی بدون هیچ گونه ابداع و اختراعی، بدون این که تحریم ها برداشته شود یا افق روشنی باشد به این وضع می رسد.

مرزبان اضافه کرد: وقتی که رها برده جدیدی برای بازار بورس نیست و همین طور شروع به یاد کردن بازار می کنند، آخر کار معلوم است، این کار مثل این است که یک بادکنکی را زیاد باد کنید، شما تا یک ظرفیت معینی می توانید باد وارد این بادکنک کنید اما اگر به کارت ان ادامه دهید در نهایت این بادکنک می ترکد و وقتی منفجر می شود هر چیزی در آن است توی صورت ملت می پاشد و این هم داستانی است که در بورس اتفاق افتاده است.

افزایش زیاد قیمت سهام، طبیعی نبود

سه کشور ونزوئلا، ایران و زیمبابوه با وجود وضع اقتصادی نامطلوب، بورس شان در این مدت روندی صعودی داشت، این کشورها برخلاف تمام دنیا، بورس شان مثبت و قیمت سهام در آن رو به افزایش بود؛ بنابراین مشخص است که این وضعیت، وضعیتی طبیعی و سالمی نیست

شیوع بیماری کرونا در دنیا بازارهای مالی و به ویژه بورس کشورهای جهان را تحت تأثیر زیادی قرار داد و تا مدت ها آن را با رکود و منفی کشاند اما برخلاف بورس های جهانی، بازار بورس ایران در ماه های اولیه سال جدید وضعیتش تلاطمی را تجربه کرد و رکورد ورود سرمایه و خرید و فروش سهام در آن شکست.

استاد اقتصاد دانشگاه شیراز در این مورد گفت: سه کشور ونزوئلا، ایران و زیمبابوه با وجود وضع اقتصادی نامطلوب، بورسشان در این مدت روندی صعودی داشت، این کشورها برخلاف تمام دنیا، بورس شان مثبت و قیمت سهام در آن رو به افزایش بود؛ بنابراین مشخص است که این وضعیت، وضعیت طبیعی و سالمی نیست، معلوم است که یک جای کار اشکال دارد و گرچه به طور می شود سهامی که قیمت آن با توجه به سودی که در آینده نصیب کارخانه می شود، محاسبه می گردد و از سویی دیگر هم این شرکت ها در حال حاضر وضعیت خوبی ندارند و ابداع و اختراعی هم در آن ها نیست

تورم، بیکاری، امید برای کسب درآمد بیشتر، تبلیغات شدید، شیوع بیماری کرونا و تشویق دولت برای این که مردم سرمایه های شان را به بورس بسپارند، باعث شد که پای خیلی از مردم ایران در سال جاری به بورس کشیده شود تا شاید از این راه بتوانند درآمد بیشتری کسب کنند.

اما بازار سرمایه چیست؟

بر اساس نظر کارشناسان، بازار سرمایه، به بازارهای مالی جهت خرید و فروش اوراق قرضه یا اوراق بهادار، با سرسپرد بیشتر از یک سال و دارایی های بدون سرسپرد، اطلاق می شود، اوراق بهادار نیز یک ابزار مالی قابل داد و ستد و مثلی (عوض دار) است که دارای ارزش مالی بوده و شامل ارزش بازارهای بورس، فرابورس، بورس انرژی و کالا است؛ اما بورس هم مانند هر بازار دیگری در کنار داد و ستد با افت و خیزهای بسیاری رو به رو بوده و این یکی از اصلی ترین قوانین بورسی است که تمام افراد باید به آن توجه کنند اما حجم بالای ورود نقدینگی و معاملات زیاد در ماه های نخست سال جاری باعث شد که بورس، جذاب ترین بازار برای سرمایه گذاری افراد در ایران باشد و هر روز رکورد جدیدی در آن به ثبت برسد و بر اساس آمار سازمان بورس در فروردین ماه امسال شاهد چاب چایی ۹ میلیارد ۸۲۸ تومان از پرتفوی حقوقی ها به سید سهم معامله گران حقیقی بازار و رشد ۳۵ درصدی شاخص کل بورس تهران باشیم به طوری که از آن به بهترین ماه در نیم قرن فعالیت بازار سهام ایران یاد کردند. همچنین بر اساس آمار ارائه شده آن، در دو سال اخیر شاهد رشد روزافزون و قابل توجه صدور کدهای معاملاتی جدید بودیم به طوری که از ۱۰ میلیون و ۵۰۰ هزار کد در پایان مهرماه ۹۷ به ۲۲ میلیون و ۱۵۰ هزار کد در پایان مهرماه ۹۹ رسید. همین رشد سریع شاخص و روزی های سبز پی در پی بازار سهام سبب شد که افراد تازه کار بدون واگمه دست به خرید بیشتری بزنند چون می دیدند که هر روز ارزش پولشان بیشتر و بیشتر می شود. آن ها تلاش کردند که به هر شکلی سرمایه خود را در این بازار افزایش دهند و برای خرید بیشتر، پس اندازهای شان را بیرون آورد، یا با فروختن طلاها، خانه، ماشینش و غیره پول نقدی به دست بیاورند و سهام بخرند و آن کسی که پول نداشت هم با قرض کردن یا گرفتن وام از این مارتوان خرید عقب نماند و این طور شد که روز به روز میزان معاملات و ارزش بازار سهام ایران بالا و بالاتر رفت.



در این مدت چون تقریباً تمام بازار روند رو به رشد داشت، تفاوتی نمی کرد که افراد چه سهمی را انتخاب کنند، چون آن سهم هم فردا مانند سایر سهام مثبت بود و این طوری شد که این موضوع افراد تازه کار را به طمع انداخت که چرا بخشی از پولشان را به سیدگردانان سهام که تجربه و دانش بیشتری در این حوزه دارند، بپردازند، وقتی خودشان می توانند سهام بخرند و سود کنند. البته در این مدت شاهد تبلیغات شدید کاناها و صفحات بورسی در فضای مجازی بودیم که هر کدام خود را استاد سیگنالدهی بورس معرفی می کردند که می توانند صعود و سقوط هر سهمی را از قبل همه پیش بینی کرده و به مشتریان خود اطلاع دهند.

از طرف دیگر سود کم و رونق کمتر بازارهای موازی سرمایه نیز بر اشتیاق افراد برای ورود به بورس افزود هر چند که تبلیغات شدید برای ورود به بورس هم در این میان بی تأثیر نبود، به طوری که شاهد صف های طولانی در تمام نقاط شهرها کشور برای گرفتن کد بورسی بودیم.

روزهای طلایی، خاموش شد

روزهای طلایی بورس به این ترتیب ادامه داشت و شاخص بورس از ۵۶۷،۶۶۴ واحد در روز شانزدهم فروردین ماه سال جاری به بالاترین نقطه خود تاکنون یعنی ۲،۰۸۲،۷۳۱ در بیست و مردامه رسید اما از این روز به بعد بازار مسیرش را عوض کرد و آن روی دیگر خودش را به سهامداران به خصوص افراد تازه کار نشان داد و منفی ها و در نهایت ریزشش بازار شروع شد.

آنچه در زیر می خوانید گزارشی از صعود و سقوط بازار بورس است که در پی می آید

در کشوری مثل ایران که تحریم است و اوضاع اقتصادی بدی دارد، افزایش سود سهام، ناشی از تورم است زیرا در کارخانجات ابداع و اختراع جدیدی نیست که شما بگویید که فلان شرکت به خاطر ارائه یک محصول جدید سود سهامش افزایش یافته است

دکتر حسین مرزبان عضو هیئت علمی بخش اقتصاد دانشگاه شیراز در گفت و گو با خبرنگار ما گفت: قیمت هر سهم، برابر با ارزش حال تمام درآمدهای آتی آن شرکت است.

دکتر حسین مرزبان اظهار داشت: مثلاً ما یک سهمی را به قیمت ۱۰ هزار تومان می خریم و این ۱۰ هزار تومان در واقع سودی است که در بیست سال آینده این موسسه از کار کرد خود به ما خواهد داد.

به گفته وی برخی اوقات مؤسسات ابداع و اختراعی می کنند که سبب می شود سرمایه آن شرکت بیشتر شود و در پی این افزایش، سود سهام دار آن نیز بالا می رود یعنی پیش بینی سود می گوید این شرکت به خاطر این اختراعی که دارد، سود سهامش زیاد خواهد شد و همین عامل اشتیاق و رقابت برای خرید سهام این شرکت بیشتر می کند و این افزایش خرید و فروش سهم، قیمت سهام را به صورت حقیقی بالا می برد و آن حالت قماری پیش نمی آید.